

Åh Palæstina !

Om kynismens politik

“Those who want to thwart the establishment of a Palestinian state should support the strengthening of Hamas and the transfer of money to Hamas.”

Benjamin Netanyahu ved partimøde i Likud
marts 2019.

I og med Hamas' terrorhandlinger går verden ind i en tid, hvis navn vi endnu ikke kender. Vil man i fremtiden tale om WWIII? Det håber jeg selvfølgelig ikke. Men at vi står overfor noget ukendt og farligt, er ganske vist.

At angrebet rent faktisk kunne lade sig gøre, afslører hvordan forgabelse i teknologiske løsninger hævner sig (overvågningsudstyret og efterretningstjenesterne holdt øjensynligt ikke hvad de lovede), men det fortæller også hvordan dispositioner truffet ud fra messianske standpunkter, jeg tænker på den nuværende israelske regering, heller ikke holder (de tropper der skulle sikre at et eventuelt angreb fra Hamas side ville forpurre var blevet sendt til Vestbredden, hvor de skulle beskytte nybosættere som var i gang med at erobre jord og dvs. chikanere og fordrive de nuværende indbyggere).

*

Hamas' aktion var vel forberedt og derfor længe undervejs. Det er noget der er finansieret udefra og med mere end tvivlsomme politiske hensigter. Vi ved faktisk ikke formålet med det hele.

Fordi intet politisk og militært tænkende menneske kan forestille sig —givet den enorme ulighed der er mellem en regulær og aldeles veltrænet hær på den ene side, og nogle ganske få, højst nogle tusinde, overbeviste militante på den anden— at der kan komme noget godt ud af sådan en aktion, fraregnet det øjeblik 'berømmelse' denne vil give i propagandamæssig henseende. Men hvis det var det, de var ude efter, er det ikke til at forstå at kræfterne blev brugt til en regulær slagting af sagesløse mennesker, at de brugte tid og kræfter (at slå 1200 mennesker ihjel tager altså tid) på at henrette civilister, i en situation hvor de rent militært (og dvs. også propagandamæssigt) faktisk havde vundet (at rende Tzahal over ende er ikke så ringe endda).

Hvis Hamas havde nøjes med et nålestiksaktion og trukket sig tilbage, ville det rent politisk (set det fra deres standpunkter) havde været betydeligt mere givtigt og med langt færre risici med hensyn til reaktionerne (en hel del af de tabte militante ville have været sparet, Israel ville ikke uden videre kunne reagere som det gør nu, den nuværende dybt reaktionære og messianske (jeg insisterer fordi det er en meget farlig ting) regering i Jerusalem ville øjeblikkeligt have været i krise og afsat på grund af dens inkompetence). Men nej, Hamas var ude efter at slå jøder ihjel og derved afslører den sig som det, den er: et terroristisk foretagende forblindet af dets egne overbevisninger, ikke spor bedre end andre fundamentalister som til enhver tid er villige til at ofre deres egne for sagen.

Som Eric Marty gør opmærksom på i *Le Monde* fra den 17. oktober 2023, har Hamas indtil for nogle år siden organiseret sin aktivitet på baggrund af politiske handlinger som fulgte stilen fra de klassiske nationale befrielsesbevægelser. Men i de senere år er det tydeligt at Hamas er gået ind på den iscenesættelse som først *Al-Qaeda* og siden *Islamisk stat* har praktiseret, nemlig en rendyrkelse af billedet og de sociale medier, som fuldstændigt har fortrængt ordene og dermed enhver rationel udveksling. Billederne fremstår som den absolutte evidens i deres skinbarlige grusomhed (mennesker der halshugges, brændes levende, voldtages, etc.), de sigter blot på at fremlægge en entydig tilstand hvor enhver menneskelige kommunikation er radikalt udstødt. Det terroristiske ligger i den udelukkelse af talen og sproget som grundlaget for menneskelige udveksling, i reduktionen af den anden til den rene og bogstavelige tavshed, i den nydelse som bødlen opnår ved at være ét med sine idealer på baggrund af en udelukkelse af enhver menneskelighed hos ofrene.

*

Så er det at man må spørge sig om, hvad denne tåbelige handling med dens tragiske følger skal gøre godt for. For at Hamas blot er håndlangere er sikkert og vist. De overbeviste vil være henrykte i kampens rus og om lidt glæde i deres død. Men dem der for alvor står bag disse hændelser (dem der betaler, anbefaler og giver ideologiske retningslinjer), de ser det som endnu et træk i et masterspil.

At Palæstinaspørgsmålet har været et åbent sår længe, er ganske vist. At man fra begge sider har truffet elendige beslutninger ligeså. (Selvom det ville have været det allerbedste for dem, kunne Palæstinenserne nok ikke sige ja til to-stats løsningen i 1948, fordi nederlaget lå for tæt på, til gengæld ville de have stået uendeligt meget stærkere i dag, hvis de havde sagt ja dertil i 2000. Israellerne har altid stået over for et valg mellem en verdslig og republikansk vej eller fundamentalismen). Men at der ikke er nogen vej uden om forhandling, er uomtvisteligt. Der er blot det, at der er ingen af de såkaldte ansvarlige der vil gøre det, og dem, der måske vil kunne, bliver mere og mere delegitimeret.

Dér har vi så kernen ved denne sag. For det er lige præcist hvad denne morderisk handling skulle opnå: at det hele fortsætter som hidtil, at intet forandrer sig, at såret forbliver åbent. Og så bliver spørgsmålet om, hvem alt dette gavner, for alvor relevant. Vi kan roligt gå ud fra at der er i det mindste lokale, regionale og globale interesser involveret. Men fraregnet de sædvanlige tåber har både palæstinenserne og israellerne gode grunde til at være forfærdede.

Fundamentalisterne fra begge sider ser selvfølgelig varsler og tegn om både det ene og det andet deri. Dem om det. Men konkret er det uden tvivl den politik, som Benjamin Netanyahu har forfægtet i årtier, der, på det lokale niveau, har vundet. Regionalt er situationen i Mellemøsten i det hele taget kompliceret af både autarkiske regimer (for at sige det pænt), neokoloniale forhold (hvis ikke koloniale slet og ret) og religiøse stridigheder i en pærevælling. Ingen, absolut ingen, er for alvor interesseret i al løse « Palæstina-spørgsmålet ». Det passer dem fint at det forbliver latent, for det kan altid bruges ved passende lejlighed. Som nu. Hvor 'spørgsmålet' helt klart inddrages i det, der sker på det globale niveau.

Thi hvad vi i øjeblikket oplever i Gaza (og Palæstina i det hele taget), indgår i den nedbrydning af den nuværende verdensorden der lige nu er i gang. Det indgår som en del af de

konflikter, der er dukket op og/eller blusset op rundt omkring, i kølvandet af Putins neokoloniale invasion af Ukraine. Alle disse konflikter har til formål at sprede kampene (og dermed kræfterne), men også fremprovokere humanitære katastrofer, der på den ene eller den anden måde bliver til vestens hovedpine (diktatoren i Hviderusland importerer ligefrem flygtninge for derefter at sende dem hen til grænsen til Polen, f.eks.). Dertil kommer at de spændinger der skabes i Mellemøsten, uvægerligt giver resonans over hele kloden og navnlig, selvsagt, i Europa, med de uroligheder (og brug af ressourcer) det også medfører. Hvad der sker i Palæstina lige nu, indgår altså på globalplan i en veltilrettelagt destabiliseringspolitik. Rusland er med, Iran er med, Nordkorea (på sidelinjen) er med. Spørgsmålet er så om Kina kan acceptere det og hvordan Indien forholder sig til det.

*

Men uanset hvad, så har Benjamin Netanyahu et stort ansvar for den helt konkrete situation. For det er som sagt hans politik der er lykkedes. En politik hvis strategi altid har været at give Hamas manøvrerum, så Det Palæstinensiske Selvstyre i Ramallah og det palæstinensiske samfund i almindelighed svækkedes. De skiftende israelske regeringer har altid gjort hvad de kunne for at stække den politiske tænkende del af det palæstinensiske samfund. Ariel Sharon indså det i sin tid, og ville ændre kap, men da var det for sent.

Men Netanyahus gøren og laden er simpelthen kynisme i højeste potens og tilmed kriminel. For hans bevæggrunde har nu i mange år været ene og alene båret af ønsket om at redde sit eget skind koste hvad det koste vil. Thi han har adskillige alvorligere retsforfølgelser hængende over hovedet, blandt andet for korruption, som han kun kan overhøre ved at forblive i regeringsmagten. At det har medført at han har måttet alliere sig med de mest ekstreme fundamentalistiske fløje i det israelske samfund, er blot den pris han mener der må betales. Problemet er bare at det er israelerne der betaler (og prisen er fremtiden, vel at mærke) for at Netanyahu fortsat kan slippe fri for sine ugerninger.

Det er i sandhed meget beskæmmende. Men samtidig kendetegnende for en bestemt måde at drive politik på nu om dage, lader det til (ingen nævnt ingen glemt — men vi kan kun glæde os over at Polen lader til at rette sig op). Jeg håber at Israel består som en demokratisk og republikansk (hvilket for mig vil sige verdslig) stat, at det civile samfund i Israel formår at overvinde den nuværende krise, og at Netanyahu —denne Ceausescu-lignende type, ren kynisme og indbildning— ender i den fængselscelle han hører til i.

*

”Vesten” skal destabiliseres og Europa rives fra hinanden. Således planen. Dertil må alle midler bruges. Herunder også nedslagtning og fordrivelse af ufattelige mange mennesker rundt omkring, finansiering og understøttelse af højreekstremistiske grupper over hele kontinentet, trussel og om nødvendigt fysisk afskaffelse af modstandere, økonomisk- og informations sabotage, m.m.

Og ja, hvad med Europa? Er den nu den famøse hest værd? Skal den ikke blot sælges til den bedst bydende og lægge sig bare nede i en form for radikalt *Wandel durch Handel*, en gang for alle?

Når man ser efter hvor meget Merkel og Macron har ladet sig snøre af Putin (kigget til den anden side i fordragelighedens navn) er det simpelthen beskæmmende. At der skal en fascist, Meloni, til at sige fra over for Silkevejen, er ganske bestyrtende. At alle de nødvendige beslutninger der har en betydning for fremtiden (miljø, arbejdsforholdene, etc.) syltes i stor stil, er simpelthen deprimerende. At der ikke findes et anstændig politisk projekt og venstrefløjen er en parodi for sig selv, en skandale. Alle "de politisk ansvarlige" mener at 'der skal laves noget' men bestiller ikke andet end at trippe på stedet, give skattelettelser til de rige og ellers fortsætte ad samme vej som om intet var hent. Og når man husker at en hel del af den misere der er rundt omkring i verden, skyldes den europæiske kolonialisme, er det ikke til at bære.

At dette fortsætter for så vidt ufortrødent nu i form af de ("frie") handelsaftaler man presser igennem over for landene i den tredje verden, er til at blive fløvet over. At man samtidig præsenterer sig som de rene duksedrenge (eller -piger) og moraliserer dagen lang, er lige frem kvalmende.

Så hvorfor lægger Europa sig ikke bare ned og forsvinder simpelthen? Hvorfor ikke lukke og slukke og nedlægge foretagendet, sådan som et for mig meget kært menneske anbefaler?

Fordi en tilbagevendende til de enkelte nationalstater slet og ret vil gøre Europa til at forfærdeligt sted at være (det har selv briterne nu måttet indse), fordi verden vil blive endnu mere usikker uden Europa. Fordi signifikanten Europa er værd at bevare, for den idé den bærer i sig og den subjektivitet den bringer i udsigt. En vis idé om frihed, lighed og broderskab.

En ide der ikke er kommet ud af det blå, men resumerer en elan som ikke må forsvinde.

I oplysningstidens navn er der ganske vist begået forfærdelige ting (ja, hele den moderne hygiejniske tankegang kommer blandt andet derfra) og ophøjelse af en vis rationalitet af lutter prædikativ art kommer også derfra (*The rational choice*-teori og *New Public Management* næres af den — med en nazistisk mellemlanding, ikke at glemme), men Kants 'tænk selv' er stadig gyldigt og nødvendigt. Det kræver dog at man rent faktisk også vover gør det, at man tager det på sig, og ikke reducere det til endnu en kræmmervirksomhed.

Altså må det politiske igen i højsædet. Ja, klassekampen, sørme, hvis det er det, der skal til. Nok ikke længere i form af opnåelse af paradiset på jorden, som Internationalen lovede det, et paradys som gjorde alle til proletarer, men mindre kan også gøre det. For eksempel standsnings af den systematiske afvikling af de fælles goder som de sociale kampe har opnået i tidens løb, og som sjoerverne i dag bruger til at kompensere den faldende profitrate med. Sjoerverne: finanskapitalen og dens kumpaner.

Det handler om — vores forståelse af staten; af os selv som andet end lutter råstof (*Human resource*, som det så tilforladeligt hedder, uden at vi tænker, netop, nærmere over det); af det liv vi lever og efterlader til vores børn, osv. Det handler om at huske at vi er nogle sælsomme skabninger; om at sproget findes og at eksistensen er grundlæggende en gåde. Det drejer sig hverken om at blive mystiske, hellige eller salige (det må den enkelte selv om), men blot om at fatte, at vi mennesker ikke kan reduceres til de forbrugere vi presses til at være (også når man gør sig til som omstillingsparate); at der er gode grunde til at vi stadig må spørge os selv og hinanden hvad mening med det hele egentlig er.

Så er der en chance for at komme ude af den hypokondri som den nuværende social-politisk-kulturelle tilstand henlægger os i. En tilstand som forhindrer os i at se og anerkende at der vitterligt findes andre mennesker end lige netop os selv, en dogmatisk slumren som reducerer verden til et abstrakt mummiespil hvor det eneste der kan udveksles, er varer.

*

Der er brug for nogle enkelte konstateringer.

Frem for alt gælder det om at indse globaliseringens illusion og fallit. Der findes ikke nogen globalisering (forstået som fri udveksling imellem ligesindede partner), blot et neokolonialt regime på verdensplan som undertrykker og udplyndrer de råvareleverende lande (dvs. dem der kan levere træer og afgrøder, jord og mineraler, ubearbejdede produkter og arbejdskraft — altså de lande der lever af ekstraktivisme). Der findes ikke nogen globalisering fordi ”markedet” ikke findes på det niveau, og i øvrigt aldrig har fandtes i den forstand på anden vis end som neoliberal vrangforestilling. Der er brug for en antitrustlovgivning på verdensplan ligesom den der blev indført i USA i 1890. Jeg er klar over at i dag er der en såkaldt *konkurrencelovgivning*, som i princippet fungerer alle steder, men den er slet ikke tilstrækkelig. De monopoler der findes i dag, er af en helt andet karakter end tidligere. Finanskapitalen skal under alle omstændigheder stækkes og kontrolleres. Det bliver sikkert svært men der er ingen vej udenom. Ligesom ændringen af produktionskriterierne må komme til

For vi lever i en form for ny middelalder. Med enorme magtkoncentrationer, et plutokrati der rager til sig, et administrationsapparat som holder det hele kørende og med flertallet som undersætter, forbruger. Det alt overskyggende ’subsidiaritetsprincip’ skal afskaffes som kriterie for organiseringen af staterne og de internationale institutioner og anerkendelse af ’det samfundsmæssige nødvendigt arbejde’ træde til i stedet. Jeg tror ikke at kapitalismen kan afskaffes. Den er alt for driftig. Men den kan til gengæld orienteres og bruges lokalt, under respekt af de kulturelle sammenhænge der gælder fra sted til sted. Tanken om ’civilisationen’ som universal og entydig er farlig. Der er der et arbejde at lave med hensyn et samspil mellem det almene og det singulære som ikke bare reduceres til det universelle og det partikulære (det universelle som alt og det partikulære som folkløse — Lacans *sexuationsformler* kan sandsynligvis hjælpe os til at tænke dette). Forholdet mellem kulturen og civilisationen er under alle omstændigheder et grundproblem vi må tage os af hvis vi skal kunne gøre noget ved populismen.

For idealets grusomhed bliver umætteligt når dette er det eneste vi har at ty til i kampen for subjektiviteten. En grusomhed som tilmed kan udspilles på imaginær, symbolsk eller reel vis. Det er i de situationer at fakticiteterne netop bluser op — noget der ikke angår det faktuelle, som man tror, men snarere vores ubærlige tilbøjelighed til at tingsliggøre de forestillinger vi gør os om dette eller hint, herunder hinanden. Derfor ender de da også som vrangforestillinger. Af videnskabelig art når de indlejres i det reelle (f.eks. som et spørgsmål om race), politisk når det samles omkring det imaginære (gruppen eller massen, sådan som Freud fik det studeret), som regulær paranoia når det symbolske fikseres i en objektivering af ordene (fanatismens ubærlige overbevisning).

At sådan noget må have analytikernes opmærksomhed skulle selvsagt være en selvfølge, thi sådan noget rammer subjektet. Men hvordan intervensere i det sociale uden dog at forfægte en ideologi?

Måske skal der blot til, at vi læser hin lille formel om *at det kollektive er intet, andet end subjektet for det individuelle* (komaets placering er vigtig), på ny. At vi læser den baglæns så at sige. For det er ikke kun sådan at det kollektive fremstår som 'rammen', for at sige det hurtigt, for subjektiviteten. Arten og variationerne af de positioner subjektet indgår i, og som analysen bidrager til at mangfoldiggøre, aftegner lige så vel hvad der fungerer som det kollektive for det individuelle. Der er altså en vekselvirkning dér som vi ikke må se bort fra.

Fordi den psykoanalytiske gesjæft angår sådanne sager, er det oplagt at vi beskæftiger os med de forskellige sociale former de manifesterer sig i. Jeg tænker her helt konkret på populismen som det politiske problem det er. Et problem som altid er latent og til enhver tid kan udarte sig til det, der er værre. Populismen er en appel til væren vi simpelthen endnu ikke har forstået og som er igen påtrængende med sin insisteren. Måske skal vi bruge lidt tid til at se på det i det følgende, eventuelt ved at læse hvad Ernesto Laclau (& co) har forsøgt at sige derom.

*

Men det vigtigste og afgørende lige nu er at mere end en million mennesker (jeg siger og skriver: over 1.000.000 mennesker) befinder sig ganske fortabte og fortvivlede i et forfærdeligt ingenmandsland, uden noget som helst sted at tage hen eller mulighed for at vende om. Dertil kommer, at der faktisk er en anden million mennesker som befinder sig i nøjagtig den samme situation, uden dog at kunne flytte sig. Alle gudsforladte og i hænderne på de herskende krigsherrer. Det svarer til at Københavns befolkning beordres til at tage hen til Køge og ender med at blive stuvet sammen på Køgemotorvej uden at vide deres levende råd. Bortset fra at i Gaza er der ingen motorvej, at det er ganske tætbebygget og bombes regelmæssigt. Mange vil dø. Mange er allerede levende døde. Alle har været indespærret i årevis i noget der ikke kan betegnes på anden vis end som et overfyldt åbent fængsel (hvis ikke det der er værre).

Det vil tage noget tid at finde ordene til at betegne det, der lige nu sker i Palæstina. Der er tale om et sandt vendepunkt. For et dobbelt forræderi har ramt israelerne og palæstinenserne, hver på sin måde. Hamas har kastet den palæstinensiske diversitet, som vitterlig er mangfoldig, over borde i millenarismens navn og dermed gjort en forbrydelse over sit eget folk som vil rammes af det i meget lang tid. Hamas repræsenterer ikke det palæstinensiske folk, men dette folk er nu slået i hartkorn med den. Netanyahu har tilladt og tilskyndet til en undergravning af den israelske oprindelige idé om demokrati og alsidighed, ved at alliere sig med en anden millenarisme for egen vindings skyld. Det må betragtes som højforræderi over for det israelske folk. Vi kan ganske vist stadig se forskel på den nuværende israelsk regering og det israelske folk, men den kommende tid vil vise om det holder. Meget afhænger af de forestående udviklinger. Men det vil tage umådeligt lang tid at komme sig over det, hvis det nogen sinde sker.

Situationen er ganske enkelt uholdbar. Og det er nu i hvert fald helt klart, at sagen ligger på vores bord, at det simpelthen er vores ansvar. Vores: dvs. "Vesten" — thi de andre er ligeglade og puster til ilden. På den anden side er det vanskeligt for noget som helst land at lade passere

en million mennesker over grænsen. Det ligger i kortene at Europa må tage affære. Europa må, som følge af sin historie, mande sig op og skære igennem. Vil Europa det? Kan det det? Holder Europa til det? Det er i hvert fald nu mere end nogensinde klokkeklart at det kun er to-statsløsningen der kan være på tale som udvej på krisen. Andet er tankeløst og uden effekt.

*

Hvordan israelerne reagerer, er nu afgørende. Om de er i stand til at slå koldt vand i blodet og ikke lade hævnen herske. De seneste begivenheder (der tales nu om et angreb på et hospital med 500 døde til følge, et angreb som Israelerne dog dementerer at have andel i) tyder desværre ikke på det. Ekstremisterne lader til at have taget over. Det bedste svar over for den nuværende misere er faktisk det, Thomas L. Friedman foreslår i *The New York Times*, nemlig at Israel holder helt op med at angribe og blot sørger for at beskytte sine stillinger. Det vil gøre alle ekstremister rundt omkring i verden skuffede og rasende, fra Teheran til Moskva, osv., og selvfølgelig internt i selve Gaza, hvor de vanvittige regner med at Netanyahu begår et Bush-junior træk og sætter Ragnarok i gang ... til ingen verdens nytte men med masse lidelser til følge. Det vil selvfølgelig også gøre de jødiske fundamentalister rasende, men det er jo netop dem man skal skille sig af med. Lade dem kun vægte politisk med de få procenter af befolkningen de repræsenterer og ikke have den magt de nu besidder af lutter opportunistiske grunde. Den vigtigste kamp i Israel er på nuværende tidspunkt at få rekonstrueret de civile, politiske og juridiske institutioner som den omtalte kriminelle opportunisme har svækket i foruroligende grad. Det gælder faktisk også sikkerhedsinstitutionerne som de seneste politiske tvister har undergravet og sået tvivl med hensyn til deres pligter. At de er blevet brugt som stik-i-rend drenge for bosætterne har faktisk allerede fået visse enheder til at stejle. Alt dette skal genoprettes. Republikken må bringes tilbage til sine oprindelige principper og hensigter. Andet ville være en katastrofe af rang.

Netanyahu og hans lige har ganske vist allerede tabt i det lange løb. I den forstand at deres strategi har vist sig som en kriminel blindgyde der kun kan skalere, men ikke bringe den fred og sikkerhed som den israelske befolkning forventer af deres stat. Israel har nu et stort ansvar. En samlingsregering uden ekstremisterne må træde til, med det grundlæggende formål at bringe Israel på fode igen. Institutionelt, juridisk, politisk og sikkerhedsmæssigt. Kun dette kan give en mulighed for at en varig og retfærdig løsning på denne forfærdelige konflikt kan komme i sigte. Det gælder også for palæstinenserne.

Man må håbe på, at de demokratiske kræfter i Israel og Palæstina kan bruge de muligheder som denne afskyelige situation giver. Og Europa må selvfølgelig bidrage til at dette sker.

Osvaldo Cariola
17. oktober 2023